

BOSNA I HERCEGOVINA
REPUBLIKA SRPSKA
VRHOVNI SUD
REPUBLIKE SRPSKE
Broj: 57 0 Ps 004906 16 Rev 2
Banjaluka: 11.8.2016. godine

Vrhovni sud Republike Srpske u vijeću sastavljenom od sudija Biljane Tomić, kao predsjednika vijeća, te Senada Tice i Darka Osmića, kao članova vijeća, u pravnoj stvari tužitelja B.P a.d. B., ..., zastupanog po punomoćniku O.A., advokatu iz B., ..., protiv tužene RS, zastupane po Pravobranilaštvu Republike Srpske, sjedište B., ... radi duga, vrijednost predmeta spora 509.210,37 KM, odlučujući o revizijama stranaka izjavljenim protiv presude Višeg privrednog suda u Banjaluci broj: 57 0 Ps 004906 15 Pž 2 od 17.2.2016. godine, na sjednici održanoj 11.8.2016. godine, donio je

PRESUDU

Revizija tužitelja se djelimično usvaja, presuda Višeg privrednog suda u Banjaluci broj: 57 0 Ps 004906 15 Pž 2 od 17.2.2016. godine ukida u dijelu odluke o troškovima postupka i u tom dijelu predmet vraća istom sudu na ponovno odlučivanje.

Revizija tužitelja se u preostalom dijelu odbija.

Revizija tužene se odbija.

Obrazloženje

Prvostepenom presudom Okružnog privrednog suda u Banjaluci broj: 57 0 Ps 004906 05 Ps od 1.3.2012. godine, obavezana je tužena da isplati tužitelju zakonsku zateznu kamatu na potraživanja po računu broj: 4 od 30.6.2000. godine, na iznos od 186.462,00 KM, za period od 28.7.2000. godine do 23.4.2004. godine, sa zakonskom zateznom kamatom počev od 15.4.2010. godine do isplate, te da mu na ime nadoknade troškova postupka isplati iznos od 6.211,96 KM, sve u roku od 30 dana po pravosnažnosti presude i pod prijetnjom izvršenja.

Odbijen je tužbeni zahtjev tužitelja u dijelu kojim traži isplatu zakonske zatezne kamate na dospjelu, a neplaćenu zakonsku zateznu kamatu na iznos od 186.462,00 KM za period od 23.4.2004. godine do 15.4.2010.godine.

Odbijen je tužbeni zahtjev tužitelja u dijelu kojim traži isplatu zakonske zatezne kamate po sledećim računima:

- račun broj: 6 od 23.12.1998. godine, na iznos 134.932,71 KM, za period počev od 20.1.1999. godine do 23.4.2004. godine,
- računu broj: 7 od 6.12.1999. godine na iznos 69.041,67 KM, za period počev od 3.1.2000. godine do 23.4.2004. godine,
- račun broj: 10 od 10.4.2000. godine, na iznos 539.270,20 KM, za period počev od 8.5.2000. godine do 23.4.2004. godine, kao i sa zahtjevom za isplatu zakonske zatezne kamate na dospjelu kamatu po ovim računima počev od 23.4.2004. godine pa do isplate.

Odbijen je zahtjev tužitelja za naknadu troškova postupka preko dosuđenog iznosa.

Drugostepenom presudom Višeg privrednog suda u Banjaluci broj: 57 0 Ps 004906 15 Pž 2 od 17.2.2016. godine, žalbe stranaka su odbijene i prvostepena presuda potvrđena.

Odlučeno je da svaka stranka snosi svoje troškove postupka.

Tužitelj revizijom pobija drugostepenu odluku u odbijajućem dijelu tužbenog zahtjeva zbog povrede odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava, s prijedlogom da se revizija usvoji, pobijana odluka u tom dijelu preinači i tužbeni zahtjev usvoji ili da se ukine i predmet vrati istom sudu na ponovno suđenje. Tužitelj je postavio i zahtjev za naknadu troškova na ime sastava revizije u iznosu 4.106,70 KM.

Tužena revizijom pobija drugostepenu odluku u dosuđujućem dijelu tužbenog zahtjeva zbog povrede odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava, s prijedlogom da se revizija usvoji, pobijana odluka preinači u tom dijelu i tužbeni zahtjev odbije ili da se ukine i predmet vrati istom sudu na ponovno suđenje. Tužena je postavila i zahtjev za naknadu troškova na ime sastava revizije u iznosu 2.500,00 KM.

Tužitelj u odgovoru predlaže da se revizija tužene odbije i ova obaveže na naknadu troškova postupka, na ime sastava odgovora, u iznosu od 4.106,70 KM

Revizija tužitelja je djelimično osnovana.

Revizija tužene nije osnovana.

Predmet spora je zahtjev tužitelja da mu tužena isplati zakonske zatezne kamate na dospjelu, a neplaćenu zateznu kamatu po računu broj: 4 od 30.6.2000. godine na iznos od 186.462,00 KM, po računu broj: 6 od 23.12.1998. godine na iznos 134.932,71 KM, po računu broj: 7 od 6.12.1999. godine na iznos 69.041,67 KM i po računu broj: 10 od 10.4.2000. godine na iznos 539.270,20 KM, a sve za period počev od 23.4.2004. godine, kao dana plaćanja glavnog duga u iznosu 929.706,58 KM, do isplate.

Prvostepeni sud je u toku postupka utvrdio: da su parnične stranke, i to tužena RS, Ministarstvo ..., Uprava za ... kao investitor i tužitelj B.P. iz B. kao preduzimač, zaključile ugovore broj: RS/97-02/08W od 1. 6. 1998. godine, broj: RS/98-02/7W od 10.08.1998. godine, broj: RS/97-02/06W od 01.06.1998. godine i broj: RS/00-01 iz 1998. godine; da su se navedeni ugovori odnosili na izvođenje radova na putevima L. – B.1, B.1 – B., B. – R. i B. – Š., koje radove je tužitelj izvršio; da je tužena preuzela obavezu sufinansiranja izvedenih radova u iznosu od 10 % od ukupne vrijednosti ugovorenih radova; da je po ugovoru broj: RS/97-02/6, za dionicu puta L. – B.1, ukupna vrijednost izvršenih radova iznosila 1.771.131,20 KM, učešće Vlade RS je 177.113,12 KM od čega je plaćeno 42.180,41 KM, a ostao je dug u iznosu od 134.932,71 KM; da je po ugovoru broj: RS/97-02/7, za dionicu puta B.1 – B., ukupna vrijednost izvršenih radova iznosila 5.892.701,99 KM, učešće Vlade RS je 589.270,20 KM od čega je plaćeno 50.000,00 KM, a ostao je dug u iznosu od 539.270,20 KM; da je po ugovoru broj: RS/97-02-8 za dionicu puta B.-R., ukupna vrijednost izvršenih radova iznosila 2.690.416,68 KM, učešće Vlade RS je 269.041,67 KM, od čega je plaćeno 200.000,00 KM, a ostao je dug u iznosu od 69.041,67 KM; da je po ugovoru broj: RS/00-01 za dionicu puta B.-Š., ukupna vrijednost izvršenih radova iznosila 1.864.619,90 KM, učešće Vlade RS je 186.462,00 KM i ostao je dug od 186.462,00 KM, tj. da ukupni dug Vlade RS po navedenim ugovorima iznosi 929.706,58 KM; da je tužena ovaj dug platila uplatom sa jedinstvenog računa trezora, dana 23.4.2004. godine u iznosu od 929.706,58 KM, što nije sporno među strankama i što je potvrđeno nalazom vještaka ekonomske struke Z.B.

Polazeći od ovako utvrđenog činjeničnog stanja, koje ne može biti predmet pobijanja i ocjenjivanja u ovom revizijskom postupku s obzirom na izričitu zabranu sadržanu u odredbi člana 240. stav 2. Zakona o parničnom postupku („Službeni glasnik RS“, broj: 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09 i 61/13-u daljem tekstu: ZPP), primjenom odredbe člana 269., 277., 279., 366., 374. i 387. Zakona o obligacionim odnosima („Službeni list SFRJ“, broj: 29/78, 39/85, 45/89 i 57/89, te „Službeni glasnik RS“, broj: 17/93 do 74/04 -u daljem tekstu: ZOO), prvostepeni sud je odlučio kao u izreci.

Istaknuti prigovor pasivne legitimacije prvostepeni sud cijeni neosnovanim iz razloga što smatra da je tužena bila investitor po napred navedenim ugovorima, a ne Uprava za ... (u daljem tekstu: Uprava), odnosno Direkcija za ... (u daljem tekstu: Direkcija), neovisno od toga što su okončane situacije sa računima, radi plaćanja, dostavljane Direkciji. Ovaj stav prvostepeni sud zasniva na zaključku da Uprava i Direkcija nemaju svojstvo pravnog lica, jer da su se u skladu sa Zakonom o ministarstvima („Službeni glasnik RS“ broj: 3/97), odnosno Zakonom o ministarstvima („Službeni glasnik RS“ broj: 70/02), nalazile u sastavu Ministarstva ... RS, koji je organ RS.

Pri tome se prvostepeni sud pozvao na odredbu člana 10. Zakona o javnim putevima („Službeni glasnik RS“ broj: 3/04, 51/04, 73/08, 106/09 i 5/10, prečišćeni tekst broj: 16/10), ukazujući da se ovim članom propisuje osnivanje JP PRS i JP A. p. RS, te na odredbu člana 13. istog zakona kojom je propisano da je JP PRS pravni sljednik Republičke direkcije za ..., a ne Uprave ili Direkcije.

Pasivna legitimacija tužene, po ocjeni prvostepenog suda, proizilazi i iz činjenice da je izvršila plaćanja nakon dostavljenih računa, uključujući i glavni dug iz ove parnice.

Kada je u pitanju istaknuti prigovor zastare potraživanja, prvostepeni sud je shvatanja da su dostavljeni računi iz tužbe dospjeli na plaćanje protekom roka od 28 dana od dana ovjere računa (klauzula 41.1. ugovora), a da tužena nije dokazala navode da je ovjera bila drugi dan, a ne dana navedenog u računima.

Polazeći od toga da je postupak pokrenut 16.5.2003. godine podnošenjem prijedloga za izvršenje temeljem vjerodostojne isprave, prvostepeni sud nalazi da su do tada, saglasno odredbi člana 374. stav 1. ZOO, zastarjela potraživanja po računu broj: 6 koji je dospio na naplatu 20.1.1999. godine, računu broj: 7. koji je dospio na naplatu 3.1.2000. godine i računu broj: 10. koji je dospio na naplatu 8.5.2000. godine, dok zastara nije nastupila za potraživanja po računu broj: 4. koji je dospio na naplatu 28.7.2000. godine.

Prvostepeni sud nije prihvatio obrazloženje nalaza vještaka Z.B. datog na ročištu za glavnu raspravu od 31.1.2012. godine, u vezi izjašnjenja da je račun broj: 10 dospio na plaćanje 9.6.2000. godine, a ne dana navedenog u računu (8.5.2000. godine). Ovo stoga, jer utvrđuje da je taj račun sačinjen 10.4.2000. godine i dostavljen tuženoj 11.4.2000. godine, po protokolu broj 815/00, a pozivanje tužitelja na protokol broj: 1031/00 ne prihvata jer iz njegove sadržine slijedi da se radi o dostavljanju okončane situacije po projektu M9RSLOT050, a ne ovog računa.

Po stavu prvostepenog suda plaćanjem duga po računima broj: 6, 7. i 10. nakon zastare, tužena se odrekla zastarjelosti ali samo za glavni dug jer je samo u tom dijelu izvršeno plaćanje, zbog čega se ne može smatrati da se tužena odrekla zastare i u odnosu na kamate, koje su akcesorno potraživanje i nisu obuhvaćene uplatom.

Odlučujući o žalbama stranaka, drugostepeni sud u cijelosti prihvata činjenična utvrđenja i pravna shvatanja prvostepenog suda, iz kog razloga odbija žalbe stranaka i potvrđuje prvostepenu presudu. U odnosu na troškove postupka, u stavu 3. izreke, drugostepeni sud je odlučio da svaka stranka snosi svoje troškove postupka.

Drugostepena odluka je pravilna u dijelu odluke o glavnom tužbenom zahtjevu, ali ne i u dijelu kojim je odlučeno o troškovima postupka.

Nije osnovan revizijski prigovor tužene da je pogrešno odlučeno o prigovoru pasivne legitimacije.

Stvarna legitimacija je svojstvo određene osobe da bude sudionik određenog građansko pravnog odnosa i da joj iz tog odnosa pripada određeno ovlaštenje ili da je tereti određena obaveza. Ukoliko joj kroz pravni položaj stranke u parnici pripada materijalno pravno ovlaštenje, govorimo o njenoj aktivnoj legitimaciji, a ukoliko je prema njoj usmjereno materijalno pravno ovlaštenje aktivno legitimisane stranke, govorimo da se radi o stranci koja je pasivno legitimisana.

Ocjenom sadržine dopisa Direkcije od 28.2.2002. godine i od 17.3.2003. godine, kao i zaključenih ugovora, te imajući u vidu odredbe navedenih Zakona o ministarstvima, prvostepeni sud je zauzeo shvatanje da Uprava i Direkcija nisu imale svojstvo pravnog lica, već da su bili u sastavu Ministarstva ... RS, iz kog razloga je odbio prigovor pasivne legitimacije.

Prednja strana ugovora broj: RS/98-02/7W od 10.08.1998. godine, broj: RS/97-02/06W od 01.06.1998. godine, broj: RS/97-02/08W od 1. 6. 1998. i broj: RS/00-01 iz 1998. godine, djelimično prevedenih sa engleskog na srpski jezik, sadrži naziv RS, Ministarstvo ..., Uprava za ... i naznaku da je u pitanju ugovor vezan za realizaciju kredita Svjetske Banke broj: NO32 -0- BOS. U tekstualnom dijelu ovih ugovora, počev od uvoda, kao ugovorne strane, navedeni su Uprava, u svojstvu investitora, i tužitelj, u svojstvu preduzimača.

Računi na kojima se zasniva tužbeni zahtjev, broj: 4 od 30.6.2000. godine, broj: 6 od 23.12.1998. godine, broj: 7 od 6.12.1999. godine i broj: 10 od 10.4.2000. godine, dostavljeni su radi plaćanja Direkciji. Dopisom od 28.2.2002. godine upućenog tužitelju, Direkcija potvrđuje da po navedenim računima postoji dug u iznosu od 929.706,58 KM, a postojanje duga u tom iznosu potvrđuje i dopis Direkcije od 17.3.2003. godine upućen Ministarstvu ... RS. U dopisu od 17.3.2003. godine Direkcija navodi da je po potpisanim ugovorima sa stranim finansijerima, "Vlada RS preuzela obavezu sufinansiranja radova u iznosu od 10%.", te da je "iz namjenskih sredstava koje je Vlada RS prebacivala Direkciji, tužitelju doznačen iznos od 350.000,00 KM".

Nije sporno da je dug u iznosu od 929.706,58 KM, čija se isplata tražila u parnici, plaćen 23.4.2004. godine sa "računa jedinstvenog trezora B.L."

U vrijeme zaključenja navedenih ugovora od strane Uprave i u vrijeme dostavljanja računa po okončanim situacijama Direkciji, na snazi je bio Zakon o ministarstvima ("Službeni glasnik RS" broj: 3/97, 10/98, 18/99 i 15/00). Ovaj Zakon, u odredbi člana 4. propisuje da se republički organi uprave osnivaju kao ministarstva i republičke uprave, a republičke upravne organizacije kao republički zavodi, sekretarijati, komeserijati, direkcije, uprave, fondovi i inspektorati. Članom 5. je propisano da Republički zavodi i direkcije imaju svojstvo pravnog lica, u članu 6. su taksativno nabrojana ministarstva, a u članu 18. nadležnosti Ministarstva...

U odredbi člana 34. Zakona o ministarstvima, kao Republička upravna organizacija utvrđena je i Republička direkcija za ... u sastavu Ministarstva ... (član 46.), a čiji je sadašnji pravni sljednik Javno preduzeće PRS, u skladu sa odredbom člana 13. stav 1. Zakona o javnim putevima.

Dakle, kako Zakon o ministarstvima nije definisao Upravu ili Direkciju kao republičku upravu ili kao republičku upravnu organizaciju, a dopis Okružnog privrednog suda u Banjaluci broj: Reg-Z-4292/14 od 15.12.2014. godine potvrđuje da u registru tog suda Direkcija nije upisana kao pravno lice, pravilnim se

ukazuje stav nižestepenih sudova da je u ovoj parnici pasivno legitimisana RS. Dokaze kojima bi negirala ovaj zaključak i potvrdila navode da je Uprava ili Direkcija imala svojstvo samostalnog pravnog lica, tužena nije izvela.

Pravilno je odlučeno o prigovoru zastarjelosti potraživanja.

Saglasno odredbama ugovora (klauzula 41.1.), računi iz tužbe su dospjevali na plaćanje protekom roka od 28 dana od dana ovjere računa, pa je pravilno utvrđeno da su potraživanja po računima broj: 6, 7. i 10. zastarjela jer su podnesena po proteku roka iz člana 374. stav 1. ZOO. Račun broj 6. dospio je na naplatu 20.1.1999. godine, račun broj 7. dospio je 3.1.2000. godine i račun broj 10. dospio je 8.5.2000. godine. Obzirom da je prijedlog za izvršenje podnesen 16.5.2003. godine, očigledno je da je do tada protekao trogodišnji rok zastarjelosti i da je glavno potraživanje, time i kamate kao akcesorno potraživanje, kada su u pitanju ovi računi, zastarjelo (član 372. stav 1. ZOO).

Pravilan je stav nižestepenih sudova da se plaćanjem samo iznosa glavnog duga, nakon nastupjele zastarjelosti potraživanja, ne priznaje i potraživanje dospjelih kamata, pa se takvim plaćanjem ne prekida zastarjelost potraživanja zatezних kamata.

Prema odredbi člana 279. stav 2. ZOO, povjeriocu pripada pravo na zateznu (procesnu) kamatu na neisplaćenu obračunatu kamatu od podnošenja tužbe (zahtjeva) za naplatu potraživanja obračunate kamate. Ove kamate se ne mogu zahtjevati sve dok ne prestane glavna novčana tražbina iz koje proizilaze zatezne kamate, pa i onda kada su zatezne kamate obračunate i utužene u apsolutnom iznosu uz glavni dug. Zatezne kamate mogu se utužiti uz glavni dug u apsolutnom iznosu, ali od dana utuženja na njih ne teku procesne kamate, jer zatezne kamate i dalje teku na glavni dug. Tek nakon isplate glavnog duga, povjerilac stiče pravo da dospjelu zateznu kamatu prikaže kao glavno potraživanje i postavi zahtjev za isplatu procesne kamate.

Kamate kao akcesorna tražbina koja proizilazi iz glavne tražbine slijedi u cijelosti pravnu sudbinu glavnog potraživanja, pa kada zastari zahtjev za glavnu tražbinu zastarjeva zahtjev i za sporednu tražbinu (član 369. ZOO). Kada se zahtjev odnosi na isplatu kamata kao jedinog potraživanja, što je u konkretnoj parnici slučaj, rok zastarjelosti ima se računati od dana dospelosti glavnog potraživanja.

Članom 56. stav 1. ZPP propisuje se da je preinačenje tužbe promjena istovjetnosti zahtjeva, povećanje postojećeg ili isticanje drugog uz postojeći zahtjev, a članom 57. stav 1. da tužitelj može tužbu preinačiti do zaključenja pripremnog ročišta ili do početka glavne rasprave ako pripreмно ročište nije održano, odnosno do zaključenja glavne rasprave po dozvoli suda (član 57. stav 2.).

Revizioni prigovori tužitelja da su povrijeđene navedene odredbe ZPP i da je to imalo uticaja na zakonitost pobijane odluke, nisu osnovani.

Tužitelj je prvostepenom sudu 16.5.2003. godine podnio prijedlog za izvršenje na temelju vjerodostojne isprave (računa), sa zahtjevom da se obaveže tužena da na ime glavnog duga isplati iznos od 929.706,58 KM sa zakonskom zateznom kamatom na iznose pojedinačnih potraživanja prema okončanim situacijama, računajući kamatu od dana dospijeca plaćanja po svakom pojedinom računu do isplate. Glavni dug od 929.706,58 KM plaćen je 23.4.2004. godine, što među strankama nije sporno.

Tužitelj prvi put podneskom od 15.4.2010. godine preinačava tužbeni zahtjev promjenom istovjetnosti, tako što sada, u vidu glavnog zahtjeva, traži isplatu dospjele zakonske zatezne kamate u periodu od dospelosti do plaćanja svakog pojedinog računa, a koju kamatu je obračunao u iznosu od 509.210,37 KM, zajedno sa zakonskom zateznom kamatom počev od 23.4.2004. godine do isplate.

Bez obzira na osnovanost navoda revizije tužitelja da sud od donošenja rješenja po prigovoru na rješenje o izvršenju (23.7.2003. godine) pa do zakazivanja pripremnog ročišta za 2.3.2010. godine, nije preduzimao radnje, ne može se prihvatiti da je time spriječen da izvrši preinačenje tužbe. Nakon plaćanja glavnog duga (23.4.2004. godine), tužitelj je mogao izvršiti preinačenje tužbe odmah po izvršenoj isplati, ali takav zahtjev postavlja tek podneskom od 15.4.2010. godine. Zahtjev stavljen u prijedlogu za izvršenje i zahtjev stavljen u podnesku od 15.4.2010. godine, suprotno tvrdnji revizije tužitelja, ne mogu se smatrati jednim zahtjevom, već predstavljaju dva odvojena samostalna zahtjeva.

Dakle, pravilno su nižestepeni sudovi sudili kada su cijenili da tužitelju tek od 15.4.2010. godine pripada pravo na isplatu procesne kamate na obračunatu zateznu kamatu utuženu kao glavni dug, i to samo za ono potraživanje koje nije obuhvaćeno zastarom.

Pravilno je primjenjeno materijalno pravo kada je zahtjevu tužitelja djelimično udovoljeno za plaćanje zatezne kamate po računu broj: 4 od 30.6.2000. godine. U momentu podnošenja prijedloga za izvršenje potraživanje po ovom računu nije bilo zastarjelo, a kako je očigledno plaćeno u docnji, to tužitelju na iznos glavnog duga od 186.462,00 KM pripada pravo na zateznu kamatu za period od dospjeća (28.7.2000. godine) do plaćanja (23.4.2004. godine). Na obračunatu zateznu kamatu u periodu docnje utuženu kao glavno potraživanje, pravilno je tužitelju dosuđena procesna kamata počev od 15.4.2010. godine, kao dana postavljanja takvog zahtjeva.

Međutim, revizijom tužitelja se osnovano ukazuje na nepravilnost drugostepene odluke u dijelu kojim je odlučeno o troškovima postupka, jer je izreka presude kontradiktorna. Naime, drugostepeni sud je odbio žalbu tužene i time potvrdio dosuđujući dio prvostepene odluke kojim je, između ostalog, naloženo tuženoj da tužitelju na ime nadoknade troškova postupka isplati iznos od 6.211,96 KM. Istovremeno, drugostepeni sud u stavu 3. izreke svoje presude odlučuje da svaka stranka snosi svoje troškove postupka, što je suprotno dijelu odluke o odbijanju žalbe tužene. Obrazloženje drugostepene odluke o troškovima je proizvoljno i suprotno izreci, pa kao takvo ne daje mogućnost da se drugostepena odluka u ovom dijelu ispita po uloženom pravnom lijeku.

Iz naprijed navedenih razloga je primjenom odredbi člana 248., 249. stav 1. i člana 254. stav 1., u vezi sa članom 456. a) ZPP, odlučeno kao u izreci.

Predsjednik vijeća:
Biljana Tomić